

بیدعه

پیناسه‌یا وی و جوْرین وی و حوكمیّ وی

بهره‌هه‌فکرن

سیروان محمدصالح

مزگفت

www.mzgaft.com

بېدە

پىناسەيا وى چۆرىن وى حوكىمى وى

بەرھەقكىن

سېروان محمدصالح

مۇھەممەت

www.mzgaft.com

بهره‌هُمکرن: سیروان محمد صالح

دیزاینا ناشه‌روکی و بهرگی: سایتی مزگهفت

www.mzgaft.com: سایتی مزگهفت

پېناسەيا بىدۇچ د زمانى و شەريعەتىدا

بىدۇچ د زمانىدا: ھەر داھىنانەكا نوى دەركەفتى كۆ بەرى
ھنگى وەك وى نەبىت، ژ وى ژى گۆتنا خودىيە دەمىز
كەرم دكەت و دېيىزىت: "بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ"
[البقرة: 117]. ھەروهسا گۆتنا وى: "قُلْ مَا كُنْتُ بِدُعًا
مِنَ الرُّسْلِ" [التحفاف: 9]. ئانکو: ((ئەز نە ئىكەم
پېغەمبەرم كۆ ب ۋى گازىيىن ھاتىم ژلايىن خودايىن
مەزنۇقە، بەلكى بەرى من ژى پېغەمبەر يىن ھاتىن)).

بىدۇچ د شەريعەتىدا: ھەر داھىنانەكا نوى دەركەفتى كۆ
بەرى ھنگى وەك وى نەبىت و بۇ ئايىنى بھىتە پالدان و
جۇ بەلگە ژى ل سەر نەبن و پېندۇقى ب ھەبوونا وى ژى
نەبىت.

بیدعه ژی د یینه دوو جوو

- 1- داهینان (بیدعه) کرن د دونیایی و نهريتانا، ئەف جووه يى دروست و حەلاله و چ گونهه تىدا نينه، چونكى بناخه د نهريتىن دونيابىيدا حەللىيە، ئەو تىنهبىت ئەگەر بەلگەيەك بھىت و رېگرىيى ژى بکەت و حەرام بکەت.
- 2- داهینان (بیدعه) کرن د ئايىنى و شەريعەتىدا، ئەف جووه يى حەرامە و چىنابىت، چونكى بناخه د ئايىنيدا نەکرن و رېگرىيە، ئەو تىنهبىت بەلگەيەك بھىت و وى تشتى دروست بکەت، ئەقە ژى ژ بەر گۆتنا پىغەمبەرى خودى صلى الله عليه و سلم دەمى دېيىزىت: ((ھەر كەسى داهینان و بیدعه يەكى د ۋى كارى مەدا بکەت (كۆ ئايىنه) و ئەو تشت د ئايىنيدا نەبىت، دى لى ھىتە زقراىدن و رەتكەن)). ئىمامى بۆخارى و ئىمامى موسىلىم ئەف فەرمۇودەيە قەگوھاستىيە.

زانايىن زانستى ئوسول فيقهى بناخه يەكىن گەلەك گرنگ
دانايىه، ئەو ژى ئەقەمە:

((الأصل في العادات الحل و الإباحة إلا بالدليل، والأصل
في العبادات المنع إلا بالدليل)).

ئانکو : بناخه د نەريتانا حەلالىيە، ئەو تىېنەبىت ئەگەر
بەلگەيەك بھىت و وى حەلالىيى حەرام بکەت و بناخه د
ئاينىدا حەرامىيە، ئەو تىېنەبىت ئەگەر بەلگەيەك بھىت و
وى حەرامىيى حەلال بکەت.

ھەروەسا داھىنان (يىدۇمە) د ئاينىدا

دېيتە دۇو جۆر

1- داھىنەك كۆ يا گرېدايى بىت ب بىرۇباوه رانقە و گۆتن
بىت، وەكى گۆتنىن جەھمى و موعىته زلى و شىعەيان و
گرۇپىن دى يىن سەرداجىو.

2- داهینان د عیباده تاندا، ووه که سهک عیباده تی بکهت،

بهلی نه ب وی شیوه هیچ هاتییه دانان، ئەف جۆره ژی

دبنه چەند پشك:

أ- داهینانهك کو ھەما چ بناخه د ئایینیدا نهبن، ووه کى
وان جەزىن ھاتینه پالدان بۆ ئایینى يان مەولیدا
پىغەمبەر ئەمۇھىم خودى صلى الله عليه و سلم.

ب- داهینان د عیباده تەکيدا کو وی عیباده تى
بناخه يەكى د ئایینیدا ھەى، بهلی ئەو کەس دى لى
زىدە كەت، ووه که سهک رۈكاۋەتەكى ل سەر
نەقىچىز نېقىرۇ يان ئىيقارى زىدە بکەت.

ج- داهینانهك کو ئەو عیبادەت ب خۆ يىھى، بهلی
ئەو کەس دى ب شیوه يەكى كەت کو ب وی
شیوه نەھاتییه دانان و دروستكرن، ووه کى گۆتنا
زكىن پىشتى نەقىچىز ب جەماعى و ب دەنگەكى بلند

یان که سهک عیباده ته کی ل سه ر خو گر ان بکه ت کو
ئی سلامی ب وی شیوه می نه دانایه.

د- داهی نانه ک کو ئه و عیباده ت ب خو یى ههی، بھلی
ئه و که س دی ب ده مه کی قه گریده ت کو چ به لگه
پی نه هاتینه ب وی ده می قه یى گریدا يی بیت،
و هکی که سهک رۆز و شهقا 15 شه عبانی تایبەت
بکه ت ب رۆزی و شه قنفی زانقه.

ئەری بىدۇھە و داھىيّان ب ھەمى رەنگان د ئايىنيدا يا حەرام و نەدر و سته؟

بەرسق: بەلى بىدۇھە ب ھەمى رەنگان د ئايىنيدا يَا حەرامە و سەرداچوونە، ئەقە ژى ز بەر وى گۆتنى ديار و ئاشكرا يَا ژ پىغەمبەرى خودى صلى الله عليه و سلم هاتىيە ۋەگوھاستن دەمى دېيىت: ((واياكم ومحدثات الامور، فإن كل محدثة بدعة وكل بدعة ضلاله))، ئانکو: ((ھشىارى وان تشتىن نوى دەركەفتى بن د ئايىنيدا، چونكى ھەمى تشتىن نوى دەركەفتى داھىيّان و بىدۇھەنە و ھەمى بىدۇھە ژى سەرداچوون)) و يَا ھاتى: ((و ھەمى سەرداچوون ژى بۇ ئاگرینە)، زىدەبارى گۆتنى پىغەمبەرى صلى الله عليه وسلم: ((من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد)) و د ۋەگوھاستنەكىدا هاتىيە: ((من عمل

عملان لیس عليه أمرنا فهو رد)، بهلى ئەو ژى د گونهھىدا وەكى ئىك نىن، چونكى هندەك بىدۇھ كوفر و شرکن و مروقى پى ژ ئىسلامى دەركەۋىت، وەكى تەواف و زېرىنا ل دۆر قەبران، هندەكىن دى ژى د گونهھىدا كىمترن و مروقى ژ ئىسلامى دەرنائىخن.

**هندەك كەس بىدۇھ و داھىنانا د ئايىنيدا يۇ د99
پشكان دابەش دكەن:**

1- داھىنانين باش (البدعة الحسنة).

2 - داھىنانين خراب (البدعة السيئة).

ھەر كەسى ۋى دابەشكىنى د بىدۇھييىن ئايىنيدا بىھت، يى خەلھەتە. چونكى رەسولى خودى سەلات و سەلامىت خودى ل سەر بن يا گۆتى: (كل بدعة ضلالة). ئانکو: ھەمى بىدۇھ سەرداجوونە، و رەسولى

ئەکرم صلى الله عليه وسلم نەگۆت ھندهك بىدۇھ
د باشىن و ھندهك د خرابىن، بەلكى گشتگىركر، ۋىچا
ھەر كەسى ۋىنى دابەشكىنى بىھەت؛ ھنگى وى
سەرپىچىيا گۆتنا رەسولى خودى يا كرى صلى الله
عليه وسلم.

ئەو كەسىن ۋىنى دابەشكىنى دكەن، چ بەلگە نىن، ژ
بلى گۆتنا ئىمام عومەرى كورى خەتابى (خودى ژى
رازى بىت) دەمى پىشى تەراوىح ھەمى ب جەماعەت
كرين گۆتى: (نعمت البدعة هذه). ئانكى: (ئەقە
باشتىن داھىنان و بىدۇھ بىوو من كرى). بەلى مەرمە
ب بىدۇھىي ل ۋىرى بىدۇھ يازمانىيە، نە كۆ يَا ئايىنىدا
بىت، چونكى ھەروھكى مە گۆتى بىدۇھ د ئايىنىدا
ئەقەيە تە چ بەلگە پى نەبن، بەلى ئىمامى عومەرى
بەلگە ھەبىو، ئەو ژى ئەقە بىوو كۆ رەسولى خودى

(سەلات و سەلامىت خودى ل سەر بن) سى رۆزا ب
جەماعەت تەراویح يىن كريين، ئەقجا گەر ھاتە گۆتن:
ئەقە كاره بىدۇھىيە، و پشتى ھنگى مە دىت كو وى
كارى بناخەيەك د ئايىنيدا يىھىي، ھنگى مەرەم پى
بىدۇھىيا زمانىيە نە كو يَا شەرعى.

ھەر وەسا دېيىزىن: كۆمكىنا قورئانى و نېيسىن و
كومكىنا فەرمۇودەيان ژى وەكى ۋىيىھ، ھەر چەندە چ
سەلەفيىن ئۆممەتى رېگرى ل وى كارى نەكىريه و
رەسولى خودى سەلات و سەلامىت خودى ل سەر بن
نەكىريه. بەرسەف ل سەر ۋان پرسىياران ئەقەيە كو ۋان
تىستان بناخەيەك ھەبوو د ئايىنيدا و ئەو تىشت د نوى
دەركەفتى نەبوون، كۆمكىنا قورئانى بناخەك بۇ
ھەبوو، ئەو ژى فەرمانا پىيغەمبەرى خودى بۇو صلى
الله علیه و سلم ب نېيسىندا وى، و پشتى مىندا

پیغه‌مبه‌ری خودی ژی صلی الله علیه و سلم قورئان
يا نفیسی بوو، بهلى ههر هندهک ل جههکی بوو و ژ
ترسا هندی کو هندهک ژ قورئانی ژناش بچیت و
نه مینیت، ئەقە ژی ژ بەر شەھید بۇونا ژمارەیەکا مەزى
يا صەحابىيان ل شەرپىن دېرى مورتەدان ل سەردەمى
ئەبوبەکرى راستگۆ، ژ ترسىن بەرزە بۇونا قورئانى
رابۇون ب كۆممىرنا قورئانى.

ل دويماھىيى ژی يا فەره ئاماژەيى ب خالەک گەلەك
گرنگ بدەم، ئەو ژی ئەقەيە کو هندهک كەسىن
كىنەدار و نەھەز بۆ گازىيا ئەھلى سوننەت و
جەماعەتى ب مەرمىا شىواندىنا ناۋودەنگ و
(سومعەتا) ئەھلى سوننەتى د ناڭ خەلکىدا و بۆ
هندى دا گازىيا ئەھلى سوننەتى چ بەرھەم نەبىت
بەردەواام و بى راوهستىيان د ناڭ خەلکىدا دېيىن و

بهلاف دکهن و ووسا خهلكى تىددگەھينن كو ئەھلى سوننەتى دژى ھەمى نويخوازى و نويگەرييىنە د دۇنيايىدا، دى بىنى كەسەك دى ھىيت و بهلاف كەت كول دەف ئەھلى سوننەتى ھەمى تشت بىدۇھەنە و ئەف فرۆكە و سېلىت و موبایل و ئاميرىن پىشىكەقتى ھەمى بىدۇھەنە، چونكى ل سەردەمى پىغەمبەرى خودى صلى الله عليه و سلم نەبوون، ۋىجىا نابىيت ئەم ژى بىھىن!!!

بۇ بەرسق ل سەر ۋى ئاخۇتنا ئەو بەردەۋام دکهن و ل كەنالىن راگەھاندىن خهلكى پى د خاپىنن دى بىزىن: ئەقە گۆتنە ھەمى درەو و بىبەختى و نەراستىنە ئەو د راستا ئەھلى سوننەتىدا دېيىن و مەرەما وان ب تى شكارىدا ئەھلى سوننەتىيە د چاقىن خەلکىدا، و چ جاران ئەھلى سوننەتى ل دژى نويگەرييى نىن د

دونیاپیدا، بهروڦاڙی ڦی، ئههلى سوننهتى دهستخوڙشبيئ ل کهسيٽن نويگهر و نويخواز دکهن د کاروباريٽ دونیاپیدا، ههروهسا ڦي گوٽتنا ئهو دکهن، د ڙيوار و واقعى مه ڙيدا چ سهنجا خو نينه، چونکي هندى مه ئههلى سوننهتى ديتين يين ل ترومبيل و فروكهيان سويار بووين و دبن و موبايلين پيشكهڻتى بكاردئين و کهناٽ و مالپهٽ و سايتين خو يين ههين و گهلهك تشتئين دي، ڦيچا ئهگهر نه دروست بان، وان جاران ئهڻ کاره نه دکرن، و الليب بالإشارة يفهم.

و صلی الله و سلم علی نبینا محمد و علی آله و صحبه أجمعین

* بُو نقیسینا ڦی گوتاری، مه مفایه کی باش ڙ په ڙتووکا زانای ڻاڻدار، صالح الفوزان (البدعة، تعریفها، أنواعها، أحكامها) و هرگز تیبه.

نافهړوک

3..... پیناسه یا بیدعه د زمانی و شهريعه تيدا:

4..... بیدعه ژی د بینه دوو جوړ:

5..... ههروه سا داهینان (بیدعه) د ئايينيدا د بيته دوو جوړ:

مِزْجَفْت

www.mzgaft.com